

- **10 ÉVES A DROG FÓKUSZPONT – SZAKÉRTŐI KÖSZÖNTŐ**
- **MEGJELENT AZ EURÓPAI KÁBÍTÓSZER – JELENTÉS 2014**
- **2014. ÉVI EURÓPAI KÁBÍTÓSZER-JELENTÉS – KÁBÍTÓSZERÜGYI KIEMELT TÉMÁK**
- **UPSZ! – MÁJUSI AKTUALITÁSOK**
- **NEMZETKÖZI ESEMÉNYAJÁNLÓ 2014**

10 ÉVES A NEMZETI DROG FÓKUSZPONT – SZAKÉRTŐI KÖSZÖNTŐ

A Nemzeti Drog Fókuszpont fennállása 10. évének alkalmából felkértünk hazai szakembereket, mondják el véleményüket, személyes tapasztalataikat a drogmonitorozás helyzetéről, annak alakulásáról és az irodánk munkájáról.

Ma már talán kevesen emlékeznek arra, hogy éppen 10 éve, egy uniós jogszabályi kötelezettség hívta életre a Nemzeti Kábítószer Adatgyűjtő és Kapcsolattartó Központot (Drog Fókuszpontot). Ha visszatekintek a kezdetekre, és értékelni szeretném az elmúlt időszakot, bizony azt látom, hogy jelentős fejlődés történt az elmúlt időszakban.

Fejlődés azonban nem „csak” annyiban történt, hogy létrejött a drogmonitorozás uniós intézményrendszerének hazai központja, hiszen az elmúlt 10 év eredményei ezen messze túlmutatnak. Létrejött egy intézmény, mely egyrészt segíti a kábítószer-probléma feltárásával és kezelésével kapcsolatos döntéseket, másrészt az összegyűjtött adatok és információk feldolgozásával segíti, orientálja a szakembereket. Sokak számára ma már természetesnek hat, de a Drog Fókuszpont folyamatos és magas színvonalú munkája teremtette meg a lehetőséget arra, hogy tágabb kontextusba helyezhessük a drogpolitikát, a kábítószer-területen történő leglényegesebb változásokat, értesülhessünk a legfontosabb fejleményekről, és hogy nemzetközi összehasonlításban is értékelhessük hazánk droghelyzetét.

A Fókuszpont tevékenysége, az ott dolgozó szakemberek áldozatos munkája arra is lehetőséget biztosít, hogy ne csak tanuljunk másoktól, de a magyar szakemberek is pozitív példává válhassanak a kábítószer-probléma kezelése érdekében végzett munkájuk során.

Mindezért szeretnék köszönet mondani a Drog Fókuszpont korábbi és jelenlegi munkatársainak! További sikeres és hasznos 10 éveket!

Müller Éva
nemzeti drogkoordinátor

Emberi Erőforrások Minisztériuma ■

MEGJELENT AZ EURÓPAI KÁBITÓSZER-JELENTÉS 2014

Az európai drogprobléma egyre összetettebb lesz, mivel az újonnan megjelenő kihívások közegészségügyi aggályokat vetnek fel. Ez derül ki az EU kábítószerügyi ügynökségének (EMCDDA) 2014. évi Európai kábítószer-jelentés: Tendenciák és fejlemények címmel Lisszabonban kiadott jelentéséből.

Az ügynökség a kábítószer-problémáról készített éves összefoglalójában összességében ismét stabil helyzetképet fest,

sőt, az ismertebb kábítószer-területén kedvező jelekről is szól. Ezeket ugyanakkor ellensúlyozzák a szintetikus anyagokból, köztük a stimulánsokból, új pszichoaktív anyagokból és gyógyszerekből eredő új veszélyek, és a felsoroltak kivétel nélkül egyre jellemzőbb szereplői lettek az átalakulóban lévő európai kábítószerpiacnak.

Az EMCDDA igazgatója, Wolfgang Götz így kommentálta a jelentést: „Ha az összképet tekintjük, láthatjuk, hogy a múltban megfogalmazott nagy közegészségügyi célok közül Európában több területen is sikerült előrehaladást elérni. Az európai összkép háttérében azonban az országok között jelentős különbségek húzódnak. A legfrissebb adatainkból kitűnik, hogy a biztató európai tendenciák – például a túladagolásos halálesetek és a kábítószerrel összefüggő HIV-fertőzések alakulása – éles ellentétben vannak a néhány tagállamban tapasztalható aggasztó fejleményekkel.”

Ennek az összetett helyzetnek a felismerése nyomán a jelentés magas szintű áttekintést ad az európai szinten érzékelhető, kábítószerrel összefüggő hosszú távú tendenciákról és fejleményekről, de közben a néhány országban újonnan megjelenő problémákra is kitér.

Az Európai kábítószer-jelentés 2014 [a Drog Fókuszpont honlapján](#).

Új pszichoaktív anyagok: az EU Korai Jelzőrendszere egyre leterheltebb

Az új pszichoaktív anyagok (új kábítószer) számának, típusainak és hozzáférhetőségének európai növekedése alapján semmi nem utal a visszaesésre – áll az EMCDDA jelentésében. 2013-ban 81 új pszichoaktív anyagról küldtek bejelentést az EU Korai Jelzőrendszere felé. Az ügynökség által megfigyelt új anyagok száma ezzel 350 fölé emelkedett. A kiadott jelentés szerint a rendszert „egyre jobban leterheli a piacon megjelenő új kábítószer mennyisége és változatossága”. Az elmúlt négy évben közel 250 anyagot azonosítottak.

A nemzetközi jog szerint nem ellenőrzött új pszichoaktív anyagokat gyakran „legal high” szerekként árusítják a piacon, és azzal a szándékkal állítják elő, hogy utánozzák az ellenőrzött kábítószer hatását. Az elmúlt évben kimutatott kábítószer között huszonkilenc a szintetikus kannabinoidok csoportjába tartozott: az EU Korai Jelzőrendszerében megfigyelt csoportok között jelenleg ez a legnagyobb. Európa-szerte különféle innovatív jogi válaszlépéseket eredményezett az ellenőrzés alá vont kábítószer felváltó újabb anyagok gyors megjelenése.

Az új kábítószer egy részét Európán belül, titkos laboratóriumokban állítják elő. Gyakoribb azonban, hogy por alakban, legálisan szerzik be leginkább Kínából és Indiából, majd importálják Európába, ahol feldolgozzák, csomagolják és „legal high” termékként vagy „kutatási vegyi anyagként” árusítják, illetve közvetlenül a tiltott piacon értékesítik. Az internet továbbra is meghatározó szerepet játszik az új pszichoaktív anyagok piacának alakításában. Az EMCDDA 2013-ban mintegy 650 olyan weboldalt talált, ahol ilyen anyagokat árusítottak az európai felhasználóknak. A bűnüldözést újabb kihívások elé állítja, hogy az új és a „rég” kábítószer sokszor „darkneteken”, azaz anonim kommunikációt lehetővé tevő, titkos online hálózatokon keresztül értékesítik.

A mai kiemelt témák közé tartozik, hogy a jelek szerint ezek az anyagok néhány országban már a kábítószerpiac fő szegmenseit veszik célba. Az EMCDDA tudományos bizottsága 2014. áprilisban kockázatértékelést készített négy erős és ártalmas új anyagról: a 25I-NBOMe-ről, az AH-7921-ről, a MDPV-ről és a metoxetaminról. Ezeket helyettesítő anyagként árulják, de még akár ártalmasabbak is lehetnek, mint azok a kábítószeres, amelyeknek a hatásait utánozzák, melyek sorrendben: az LSD (hallucinogén), a morfin (opiát), a kokain (stimuláns) és a ketamin (fájdalomcsillapító és érzéstelenítő tulajdonságokkal rendelkező gyógyszer). A négy anyagról kockázatértékelési jelentéseket küldtek az Európai Bizottságnak és az EU Tanácsának, és ezek alapján dönthetnek az EU egészére kiterjedő ellenőrzési intézkedések meghozataláról.

Az EU Korai Jelzőrendszeréhez küldött értesítések különösen aggályos kérdésként emelik ki a rendkívül erős szintetikus anyagok megjelenését. Ennek a felhasználókra és a bűnüldözésre nézve egyaránt vannak következményei – az ilyen anyagok már nagyon kis dózisban is mérgezőek lehetnek, és ezekből a kábítószeresből már egészen kis mennyiségből is sok egyéni adagot lehet előállítani.

Kannabisz: ellentmondások és ellentétek

Az EU-ból származó attitűdvizsgálatok arra utalnak, hogy még mindig a kannabisz az a kábítószer, amelyik a legjobban megosztja a közvéleményt. Ez hozzájárul az élénk társadalmi vitához, amelyet a közelmúltban a kannabisz hozzáférhetőségének és használatának ellenőrzése terén történt nemzetközi fejlemények (pl. az USA néhány államában és Latin-Amerika egyes részein történt szabályozási változások) is felerősítettek. A kannabisz ellenőrzéséről szóló európai vita jellemzően inkább a kábítószer-kínálatra és a kereskedelemre helyezte a hangsúlyt, nem a személyes használatra. A kannabisszal kapcsolatos birtoklási és használati bűncselekmények összesített száma ugyanakkor közel egy évtizede egyenletesen emelkedik.

Élete folyamán körülbelül 73,6 millió európai lakos próbálta már ki a kannabiszt, az elmúlt évben pedig 18,1 millióan használták. Az európai fiatalok (15–34 évesek) körében 14,6 millióra becsülik az elmúlt évi használók számát. A kannabisz-használat Európában összességében stabilnak tűnik vagy csökken, különösen a fiatal korcsoportokban. Az országos tendenciák azonban nagyobb eltéréseket mutatnak, amit jól jelez, hogy a 2011 óta új felmérésekről beszámoló országok közül nyolcból jelentették az előző évi prevalencia (15–34 évesek) csökkenését, és ötből az emelkedését.

Közegészségügyi szempontból leginkább azok az európai lakosok adnak okot aggodalomra, akik napi vagy közel napi szinten használják a kábítószeret (az európai felnőtt népesség, 15–64 évesek körülbelül 1%-a). A kábítószer miatt első alkalommal kezelésre jelentkező kliensek 2012-ben már leggyakrabban a kannabiszt nevezték meg a kezelés fő okaként. „A szisztematikus megfigyelés hiánya ezen a téren egyfajta vakfolt az újonnan megjelenő egészségügyi veszélyek európai felügyeletében” – állítja az EMCDDA. A rendelkezésre álló korlátozott adatok alapján úgy tűnik, hogy a magas előfordulási szintekkel rendelkező országok némelyikében egyre nagyobb problémát jelentenek a kannabiszhoz köthető sürgősségi esetek.

Wolfgang Götz, az EMCDDA igazgatója így nyilatkozott: *„Büszkén állíthatom, hogy a jelentés egyszerre ad betekintést a már ismert problémákba és az újonnan megjelenő veszélyekbe. A drogproblémákkal szembeni európai válaszlépések alapja a megbízható információ, hiszen a beavatkozásaink mindenekelőtt ettől lesznek hatásosak. Az uniós intézmények és a tagállamok részéről bölcs előrelátásról tanúskodik az a több mint 15 évvel ezelőtti döntés, hogy létrehozták a ma már világszerte elismert uniós Korai Jelzőrendszert az új pszichoaktív anyagok felismerésére. Szilárdan hiszem, hogy a rendszert – amely ismételten bizonyította hasznosságát az információcsere és az új veszélyek elleni gyors válaszlépések terén – még tovább lehet erősíteni. Nagyon aggasztónak találok ugyanakkor, hogy a rendszer egyre leterheltebb, és a források elégtelensége esetén a működése is veszélybe kerülhet.”* ■

2014. ÉVI EURÓPAI KÁBÍTÓSZER-JELENTÉS – KÁBÍTÓSZERÜGYI KIEMELT TÉMÁK

AZ UNIÓS KÁBÍTÓSZERÜGYI KÖZPONT HAT TÉMAKÖRT EMELT KI, ÚJ ONLINE ELEMZÉSEKKEL

Az EU kábítószerügyi központja a 2014. évi *Európai kábítószer-jelentés: Tendenciák és fejlemények* című kiadványa mellett a Kábítószerügyi kiemelt témák sorozatát is hat új elemmel bővítette. Az online, interaktív elemzésekből készült legújabb válogatásból naprakész kép olvasható az európai droghelyzet legfontosabb aspektusairól.

Az EMCDDA igazgatójának elnöke, João Goulão így nyilatkozott:

“Az EMCDDA a stimulánsok és más kábítószer terén az idén számos új problémára hívja fel a figyelmet. Az ügynökség most különösen a kokain, metamfetamin és kannabisz használatával összefüggő problémák kezeléséhez alapul szolgáló új, egyre bővülő tényanyagot vizsgálja. Közös elem e téren a pszichoszociális beavatkozások fontossága, amelyek a kortárs droghelyzet megválaszolásához használt terápiás eszközkészletünk értékes részét képezik.”

A kiemelt témák a következőket járják körül:

- a szintetikus katinonok terjedése,
- a metamfetamin használatával kapcsolatos, újonnan megjelenő problémák,
- új fejlemények az európai kannabisz piacon,
- a kokainfüggőség gyógyszeres kezelése,
- előrelépések az internetalapú kezelésben,
- szennyvizekben kimutatható kábítószer.

Szintetikus katinonok: aggasztó fejlemény az injekálás járványszerű helyi és országos terjedése

2005 és 2013 között több mint 50 szintetikus katinon-származékot (stimuláns) fedeztek fel az EU Korai Jelzőrendszerén keresztül. A Korai Jelzőrendszerben megfigyelt anyagok közé tartozik a mepredon (2010-ben kérték az EU egész területére kiterjedő ellenőrzési intézkedéseket); az MDPV (a kockázatértékelés 2014. áprilisban készült) és a pentedron. A szintetikus katinonok por alakban szippantással vagy tableta formában, szájon át fogyaszthatók, az EMCDDA azonban az ilyen anyagok injekciós használatának járványszerű terjedésére figyelt fel.

Bár a katinonok injekálása Európában nem elterjedt, néhány országban helyi jellegű problémaként már érzékelték a nagy kockázatú szerhasználók csoportjaiban (pl. Csehország, Németország, Írország, Spanyolország, Ausztria, Lengyelország, Finnország, Svédország és az Egyesült Királyság). Magyarországon és Romániában viszont a megfigyelések szerint szélesebb körben használt módszer ezeknek az anyagoknak az injekálása. Magyarországon például a túcsere programokról készült országos felmérésből az derült ki, hogy 2012-ben a kliensek 36%-a katinonokat injekált elsődleges szerként.

Egyre aggályosabb méreteket ölt az a más férfiakkal szexuális kapcsolatot létesítő férfiak egyes csoportjaiban tapasztalt magatartásforma, hogy az úgynevezett „chem sex” partikon többféle tiltott kábítószer (pl. katinonokat és metamfetamint) injekálnak egyidejűleg. Erről a kockázatos szexuális magatartással együtt járó új módszerről eddig néhány nagyvárosból érkeztek jelentések. Tekintettel arra, hogy a katinonok injekálásának újonnan megjelenő mintái milyen potenciális hatással járhatnak, a kérdés szoros megfigyelése népegészségügyi prioritás.

Kábítószerügyi kiemelt témák [az EMCDDA honlapján](#).

UPSZI! – MÁJUSI AKTUALITÁSOK

Riasztás

Az EMCDDA ebben a hónapban 2 anyaggal kapcsolatban adott ki riasztást:

A **4-bromoamphetamine, (4-BA, PBA)** nevű stimuláns, melynek hatásait már az 1940-es években leírták (Patrick et al., 1946), az Egyesült Királyságban került azonosításra egy begyűjtött mintából (tableta formában, „Serenity Advanced Herbal Science” márkamegjelöléssel) 2014 márciusában. A riasztás oka, hogy az az in vitro vizsgálatok (Harvey et al., 1977) szerint a szer neurotoxikus hatású és a szerotonin ürülését okozza a szervezetben.

A **2-MeO-diphenidine** (1-(1-(2-methoxyphenyl)-2-phenylethyl)piperidine) nevű vegyülettel összefüggésben jelentette az Egyesült Királyság egy 34 éves férfi halálesetét. A férfi 2014 januárjában hunyt el, és a post-mortem toxikológiai vizsgálatok a vérében kizárólag a 2-MeO-diphenidine-t mutatták ki.

EMCDDA-Europol Közös jelentés

Az eddig összegyűjtött információk alapján az EMCDDA és az Europol kezdeményezte a **Közös Jelentés (Joint Report)** elkészítését az **MT-45**-tel (1-cyclohexyl-4-(1,2-diphenylethyl)-piperazine) kapcsolatban.

Ehhez a döntéshez többek között az is hozzájárult, hogy az MT-45 nevű szintetikus opiát Svédországban rövid időn belül 12 halálessel volt összefüggésbe hozható. A 2005/387/IT Tanácsi határozat alapján a tagállamok kötelesek minden rendelkezésre álló információt összegyűjteni és jelenteni. Az adatgyűjtés jelenleg zajlik az EU országaiban.

Az Európai Unió tagállamaiban 2014. március 15. és május 15. között megjelent új anyagok:

- az **1-(4-fluorophenyl)-2-(1-methylethylamino)pentan-1-one (4-fluoro-N-isopropylnorpentedrone)**, az **1-(3-methoxyphenyl)-2-(methylamino)propane-1-one (3-methoxymethcathinone)**, az **N-(1-amino-3-methyl-1-oxobutan-2-yl)-1-(5-fluoropentyl)-1H-indole-3-carboxamide (5F-AMBICA)**, a **2-methylmethcathinone (2-MMC)** és a **1-(2-methoxyphenyl)propan-2-amine (2-methoxyamphetamine)** nevű vegyületek, melyek azonosításáról Svédország tett bejelentést.
- a **(2-(3-(aminomethyl)-5-methyl-4-H-1,2,4-triazol-4-yl)-5-chlorophenyl)(phenyl)methanone (alprazolam triazolobenzophenone származék)** melyek azonosításáról Spanyolország tett bejelentést;
- az **(1-(5-fluoropentyl)-1H-benzo[d]imidazol-2-yl)(naphthalen-1-yl)methanone (AM-2201 benzimidazole analogue, FUBIMINA)**, mely azonosításáról Lettország és Törökország tett bejelentést;
- az **N-[(1S)-1-(aminocarbonyl)-2-methylpropyl]-1-(cyclohexylmethyl)-1H-indazole-3-carboxamide (AB-CHMINACA)**, mely azonosításáról az Lettország tett bejelentést;

Forrás: A Korai Jelzőrendszer hálózatába a **Tanács 2005/387/IB határozata** alapján érkező bejelentések. ■

NEMZETKÖZI ESEMÉNYAJÁNLÓ 2014

Időpont	Szervező	Cím	Helyszín	Információ
június				
17-18.	EMCDDA	Populációs vizsgálatok kulcsindikátor európai szakértői találkozója	Lisszabon, Portugália	Beszámoló júliusi hírlevelünkben
24-26.	Global Addiction	The Impact of Addiction - Patient Care and Beyond	Róma, Olaszország	A konferencia honlapja
26.	Kábítószer-ellenes Világnap			
30.- július 11.	University Institute of Lisbon (ISCTE-IUL) EMCDDA	3rd European summer school Illicit drugs in Europe: demand, supply and public policies	Lisszabon, Portugália	A képzés honlapja